

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ, НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ И
КУЛТУРНА ПОЛИТИКА”

Мнение

от проф. д-р Красимира П. Даскалова

за дисертацията на Валентина Миткова на тема

“Авторство и канон в българската книжнина (1878-1944): Жените авторки”

Дисертацията на Валентина Миткова обговаря един изключително важен, но доскоро малко изследван въпрос, свързан с интелектуалното присъствие и участие на жени-авторки в културния живот на модерна България – този за връзката между пол, авторство и позиция в българския литературен канон. Работата се състои от увод, три глави, заключение и библиография (на български и английски език), с общ обем 217 страници.

Първа глава (“Авторът, авторството и авторските права – опит за генеалогия на концептите и проследяване на еволюционната им траектория”) включва анализи на автор и авторство осъществени през призмата на текстовете на основополагащи за полето автори като Мишел Фуко и Роже Шартие; реконструира културно-историческата

връзка между автор и интелектуална собственост в европейски план; проследява интегрирането на автора в системата на привилегиите със специален акцент върху Просвещенския дебат, върху неговите силни страни, но и ограниченията, които той налага по отношение на женския пол. Специално внимание тук е отделено на приноса на Барбара Бекер-Кантарينو и въведеното от нея понятие за полово настойничество (*Geschlechtsvormundschaft*), което дисертантката умело използва в своя анализ. Работата представя и първите европейски закони за закрила авторските права – техните мотиви, специфики и обществен отзвук.

Втора глава (“Авторът и авторството в български контекст. Литературният канон – авторитети, идеологеми и процеси на фиксиране”) анализира българските дебати върху авторство и канон, включвайки основно периода на следосвобожденска България, но съдържа и известна представителност на свързаните с тези въпроси процеси и явления от епохата на Възраждането. Главата представя мненията както на автори от литературния мейнстрийм, така и на феминистката критика.

Трета глава се занимава с логическото продължение на темите за авторството и канона на българска почва, а именно с половата ограниченост и политическата обусловеност на каноничното (“Жените авторки и женското писане”). На базата на използваните първични източници и историографски материали, Валентина Миткова убедително показва как съществуващата патриархална метафизика съдейства на авторитетните български литературни мъже – между които Иван Вазов, Пенчо Славейков, Константин Гълъбов, Александър

Балабанов, Пейо Яворов, Боян Пенев – следвайки своите именити европейски предшественици, да наложат личните си разбирания/предубеждения за “природата” на женското писане и да мущроват ред български писателки от първата половина на XX век да пишат “по женски”.

Работата на Валентина Миткова съдържа ред приносни моменти, които тук само ще маркирам:

= Дисертацията се концентрира върху няколко десетилетия от новата българска история (1878-1944) и принадлежи към изследванията на “дългосрочния период”, които не са много типични за родния академичен контекст;

= За първи път в българската културна история дисертацията на Миткова очертава теоретичните рамки и взаимовръзки между феномени като интелектуална собственост, автор и канон: представени както в общоевропейски, така и в специфично български контекст;

= Изследването е интердисциплинарно, ситуирано между историята на книгата и историята на жените/половете, черпещо интелектуални импулси от широк спектър теоретични изследвания, принадлежащи както на автори от мейнстриима, така и на новаторското поле на феминистката критика;

= Използвайки първични архивни материали, дисертацията на В. Миткова за първи път в българска контекст систематично прилага понятието “полово настояничество”;

Накрая искам да кажа няколко думи за дисертацията на Валентина Миткова като текст. Това е една – въпреки забелязаните известни

технически грешки - изключително добре написана и аргументирана работа, с богат, ясен и точен изказ. Тя отговоря напълно на изискванията за получаване на образователната и научна степен “доктор” и аз убедено ще гласувам за присъждането ѝ на Валентина М. Миткова. Вярвам, че колегите от научното жури ще се присъединят към тази моя оценка.

5 април 2014 г.

Красимира Даскалова